

คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

(ฉบับปรับปรุง) เดือนกรกฎาคม 2555

คำนำ

คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษานี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการดำเนินงานตามระบบและกลไกการประกันคุณภาพภายในของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง โดยมหาวิทยาลัยได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพให้มีความเข้มแข็ง ทั้งทางด้านวิชาการและการบริหารจัดการ โดยอาศัยความมุ่งมั่น ทุ่่มเทและการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย ในการที่จะช่วยผลักดันให้มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงมีคุณภาพและมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

คู่มือประกันคุณภาพการศึกษานี้ ประกอบด้วยข้อมูลระบบและกลไกในการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในมหาวิทยาลัย นโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย แนวปฏิบัติในการควบคุมคุณภาพในด้านการเรียนการสอน การบริการวิชาการ การวิจัย การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการภายในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังรวมถึงแนวทางและวิธีการในการประเมินคุณภาพภายในตามตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และตัวบ่งชี้ เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่มีการปรับปรุงตั้งแต่ ปี 2555 เป็นต้นไป

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรของมหาวิทยาลัย ในการใช้เป็นคู่มือและเอกสารอ้างอิงสำหรับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในมหาวิทยาลัย เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพของหน่วยงานภายในและมหาวิทยาลัยต่อไป

(รองศาสตราจารย์ ดร. วันชัย ศิริชนะ)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

สารบัญ

บทที่ 1 ส่วนนำ

1.1 ชื่อ ที่ตั้ง มหาวิทยาลัย	1
1.2 ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	1
1.3 การประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	6
1.4 ปณิธาน วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ ภารกิจมหาวิทยาลัย	6
1.5 การบริหารมหาวิทยาลัยและโครงสร้างการบริหาร	7
2.1 แผนภูมิโครงสร้างการบริหาร	8
2.2 นโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา	9
2.3 ระบบประกันคุณภาพ	10
2.4 โครงสร้างและหน้าที่คณะกรรมการและคณะทำงานด้านคุณภาพ	12
2.5 เป้าหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา	12
2.6 แนวปฏิบัติในการควบคุมคุณภาพการศึกษา	13
2.7 การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา	14

บทที่ 2 การประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา

1. ความจำเป็นและวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษา	15
2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กับการประกันคุณภาพการศึกษา	16
3. กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 – 2565)	17
4. การประกันคุณภาพกับมาตรฐานการศึกษา	18
5. การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน	20
5.1 กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา	21
5.2 แนวทางการพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน	23
6. การเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพ ภายนอก	24

บทที่ 3 กระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน

1. แนวทางการจัดการกระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน	27
2. ขั้นตอนการประเมินคุณภาพการศึกษา	28
2.1 การเตรียมการของสถาบันก่อนการตรวจเยี่ยมของผู้ประเมิน	28
2.2 การดำเนินการของสถาบันระหว่างการตรวจเยี่ยมเพื่อประเมินคุณภาพ	31
2.3 การดำเนินการของสถาบันภายหลังการประเมินคุณภาพ	31

บทที่ 4 ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพตามองค์ประกอบคุณภาพ

1. แนวทางการพัฒนาตัวบ่งชี้เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา	33
2. คำชี้แจงอื่นๆ ในการนำตัวบ่งชี้ไปใช้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน	36
3. นิยามศัพท์ที่ใช้ในตัวบ่งชี้	37

สารบัญ

4. องค์ประกอบคุณภาพ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมิน	
• องค์ประกอบที่ 1 ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์และแผนดำเนินการ	43
• องค์ประกอบที่ 2 การผลิตบัณฑิต	50
• องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมการพัฒนานักศึกษา	73
• องค์ประกอบที่ 4 การวิจัย	76
• องค์ประกอบที่ 5 การบริการวิชาการแก่สังคม	95
• องค์ประกอบที่ 6 การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม	99
• องค์ประกอบที่ 7 การบริหารและการจัดการ	107
• องค์ประกอบที่ 8 การเงินและงบประมาณ	109
• องค์ประกอบที่ 9 ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ	81
บทที่ 5 ตัวอย่างแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานด้านกระบวนการ	113
บทที่ 6 การวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ตามองค์ประกอบคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา และมุมมองด้านการบริหารจัดการ	
1. ตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพตามองค์ประกอบคุณภาพ 9 ด้าน	148
2. ตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการอุดมศึกษา	150
3. ตัวบ่งชี้ตามมุมมองด้านการบริหารจัดการ	153
4. ตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา	154
บทที่ 7 การรับรองมาตรฐานคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา	157
รายการอ้างอิง	159
ภาคผนวก ก ตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา	163
ภาคผนวก ข แบบรายงานผลการประเมิน	165

บทที่ 1 ส่วนนำ

- 1.1 ชื่อ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
ที่ตั้ง 333 หมู่ 1 ตำบลท่าสุต อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

1.2 ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

การจัดตั้งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงที่จังหวัดเชียงราย เพื่อเป็นการสืบสานพระราชปณิธานของ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรภาคเหนือของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดเชียงรายซึ่งเป็นที่ตั้งโครงการพัฒนาตอยดุงและพระตำหนักตอยดุง ทั้งนี้ประกอบกับการเติบโตและความเปลี่ยนแปลงสภาพโดยทั่วไปของภาคเหนือของประเทศไทยในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง อันมีเชียงรายเป็นศูนย์ความเจริญใหม่ (New Growth Center) ของภาคเหนือตอนบน ซึ่งเป็นศูนย์กลางการพัฒนาในอนุภาคลุ่มน้ำโขง จึงจำเป็นต้องมีการผลิตบุคลากรสาขาต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความเจริญเติบโตและความต้องการของท้องถิ่น ประเทศชาติและภูมิภาค จากเหตุและปัจจัยดังกล่าว ทำให้จังหวัดเชียงรายได้ริเริ่มโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยที่เชียงราย โดยมีคณะกรรมการที่มาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน ราชการและนักวิชาการได้นำเสนอการจัดตั้งมหาวิทยาลัยให้กับรัฐบาลเพื่อพิจารณาและได้ติดตามเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง

ในวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ.2538 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีสวรรคต คณะกรรมการรณรงค์จัดตั้งมหาวิทยาลัยร่วมกับทางราชการจังหวัด ได้จัดทำโครงการเสนอรัฐบาลให้จัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นที่จังหวัดเชียงราย เพื่อสนองและสืบสานพระราชปณิธานในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีที่มีต่อจังหวัดเชียงราย วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ.2539 นายณรงค์ วงศ์วรรณ ได้นำคณะกรรมการรณรงค์จัดตั้งมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้บริหารท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าพบนายกรัฐมนตรี (ฯพณฯบรรหาร ศิลปอาชา) รองนายกรัฐมนตรี (ฯพณฯพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ) และรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย (ฯพณฯบุญชู ตริทอง) เพื่อขอให้สนับสนุนโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัย

5 มีนาคม พ.ศ.2535 คณะรัฐมนตรีได้มีมติ "ให้จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาที่จังหวัดเชียงราย โดยอาจยกฐานะสถาบันราชภัฏเชียงรายขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยก็ได้" ทั้งนี้เพื่อเป็นอนุสรณ์สถานแห่งความจงรักภักดีของรัฐบาลและประชาชนที่มีต่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

จากมติดังกล่าวทบวงมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการวิเคราะห์การยกฐานะและดำเนินการกำหนดรูปแบบการบริหารและการพัฒนาวิชาการแล้วได้เสนอร่างพระราชบัญญัติภายใต้กรอบแนวความคิดที่อาจจะยกฐานะสถาบันราชภัฏเชียงรายขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

27 เมษายน พ.ศ.2539คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติในหลักการตามร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

20 สิงหาคม พ.ศ.2539 เสนอคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ซึ่งต่อมาได้มีการยุบสภาผู้แทนราษฎรทำให้ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงตกไปตามกระบวนการตามรัฐสภา

เมื่อจัดตั้งรัฐบาลใหม่โดยพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี ทบวงมหาวิทยาลัย จึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงต่อคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง

13 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2540 คณะกรรมการกลั่นกรอง ฝ่ายสังคมของรัฐบาล ได้มีมติให้ ทบวงมหาวิทยาลัยจัดตั้งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยใหม่ โดยไม่ยกฐานะสถาบันราชภัฏขึ้นเป็น มหาวิทยาลัย ทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงฉบับใหม่ เสนอต่อ คณะรัฐมนตรี

18 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2540 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการตามร่างพระราชบัญญัติที่ ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอแล้วส่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาร่างและดำเนินการตามกระบวนการนิติบัญญัติ ต่อไป โดยแต่งตั้งให้รองศาสตราจารย์ ดร. วันชัย ศิริชนะ ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นประธานคณะกรรมการ ดำเนินงานจัดตั้ง พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงชุดต่าง ๆ ตามความ เหมาะสม

กุมภาพันธ์ พ.ศ.2540 ประชาชนชาวเชียงรายได้เรียกร้องให้จัดตั้งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง โดยเร็วโดยมีการลงนามในสัญญาประชาคมให้รัฐบาลจัดตั้งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงและคำยืนยันว่าจะเปิด ดำเนินการได้ในปี พ.ศ. 2542 ซึ่งลงนามโดยรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย นายมนตรี ตันโพธิ์

29 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2540 คณะรัฐมนตรีประชุมสัญจรที่จังหวัดเชียงรายมีมติให้มหาวิทยาลัย แม่ฟ้าหลวงใช้พื้นที่บริเวณตอยแง่ม จำนวน 4,997 ไร่ เป็นที่ตั้งมหาวิทยาลัย ขณะเดียวกันคณะกรรมการซึ่ง จังหวัดเชียงรายตั้งขึ้นร่วมกับมูลนิธิส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดเชียงรายได้รณรงค์หาทุนทรัพย์เพื่อเป็นค่า จัดทำถนนเข้าที่ตั้งมหาวิทยาลัย ตลอดจนชดเชยค่าที่ดินที่มีผู้ครอบครองอยู่ในบริเวณนั้น

25 กันยายน พ.ศ.2541 รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และในปี เดียวกันนี้เอง มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงได้รับพระราชทานที่ดินจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว บริเวณไร่แม่ อ้น ดินแดง อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย อีกประมาณ 700 ไร่

1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2542 สภามหาวิทยาลัยอนุมัติให้เปิดรับนักศึกษารุ่นแรกโดยเปิดรับ 2 สาขา คือ สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ และสาขาวิชาเทคโนโลยีการอาหาร โดยมีนักศึกษารุ่นแรก จำนวน 62 คน